

uotione nimia q̄ notā affert in vestimētis
 ⁊ ceteris. aut si cōmunē habz cōuersationē
 accommodā his q̄bus cōuiuūt. **Doc** preci-
 pue cōsiderare necesse est si sit mlier/qualit̄
 cū suis cōfessoribz p̄uersat ⁊ instructoribz.
 si collocutionibz intēdit p̄tinuis/sub obtē
 tu nūc crebre cōfessiōis. nūc proluxe narra-
 tionis visionū suarū. nūc alterius cuiusli-
 bet cōfabulatiōis. **Expertis** crede/nomi-
 natim **Augustino** ac dñō **Bonauenture**:
 vir est altera pestis vl̄ efficacior ad nocen-
 dū vl̄ insanabilior. **Qd̄** si nihil h̄ret aliud
 detrimētū nisi t̄p̄is p̄ciosi latissimam hanc
 p̄sumptionez. abunde diabolo satis esset.
Dabet aliud scitote. habz insanabilē vidē
 dī loquēdiq; (interim de tactu silentiū sit)
 p̄uriginē. **Euenitq;** illud de didone ap̄d
 poetā/ herent inscri pectore vult. **Verba**
 q; nec placidā mēbris dat cura dētez. **Cū**
 tū in pace sit dei loc. **Nullus** idcirco mi-
 rabit̄. si tales ad fabulas p̄uersi auertunt̄
 a veritate. **Si** p̄terea mulieres he curiose
 agentes sunt/q̄les notat ap̄ls/ sp̄ discētes
 ⁊ nunq; ad sciam veritat̄ puenientes. vbi
 aut̄ nō est vitas/ sit vaitas ⁊ falsitas neces-
 se est **Probatio** spūum cōsiderat vñ spūf
 veniat aut q̄ vadat. **Itaq;** **Bern̄.** testatur
 h̄ in se nūq; sciri datū eē. q̄ tū exp̄tū se plu-
 ries asserit hūiliter sancti spūs p̄ntiam ex
 intimo motu cordis siue mētis. **Dirabi-**
 tur igit̄ fortassis aliq; q̄ pacto plona sta-
 tus inferioris/ dicat se frequēter agnoscere
 vñ spūs veniat/ p̄sertim cū dixerit ch̄rist̄
 nichodemo. **Vocem** inq̄t eius audis ⁊ ne-
 scis vñ veniat aut q̄ vadat **Quid** porro q̄
 in spiritibz diuersis multa in inspiratiōibz
 inuenit̄ similitudo. **Est** enī spūs de. sp̄rit̄
 angelus bon. spūs angel. mal. spūs hu-
 man. tam rōnalis q̄ aiālis. **Potest** aut̄ si-
 milis visio spirari p̄ quēlibz hūc spūs suo
 modo. longeq; tū diuerso/ s; diuersitatem
 faciliē p̄cipi q̄daz similitudo nō sinit ap̄d in-
 expertos taliū/ q̄ neq; p̄ seipos et acumiē i-
 genij. neq; p̄ eruditōez i theologicis/ l̄ phicis
 disciplis. neq; p̄ alioz traditionē sciūt ta-
 lia distinguere **Certe** nec mirandū cū pau-
 cissimos inueniam. q̄ plene sciūt secerne-
 re cogitatiōes ⁊ affectiōes sue rōnalis ani-
 me vt rōnalis est/ ab illis q̄ sunt animales
 videlicet in sensu cōmuni vl̄ organo fanta-
 sic. **Quē** inuenies p̄cor ex timētibz deum/
 peccataq; fugientibz/ q̄ semp ⁊ in oibz ad li-
 quidū p̄spiciat dū tēptatiōes vigēt/ si sen-

sus eoz sit t̄mmodo in imaginatiōe vl̄ cō-
 sensus in rōe. **Adeo** non facile ē discernere
 sensuz a p̄sensu. **Quāto** plus hz difficulta-
 tis p̄batio q̄druplicis p̄noiatī spūs/ dum
 videlicet instinct. vnus/ vl̄ inspiratio ve-
 hemens tangit mentē/ si sit a deo/ l̄ ab an-
 gelo bono/ aut malo/ vel a p̄prio spū hūa-
 no. **Cui** rursus sensus portio duplex su-
 perior ⁊ inferior ascripta est. **Cui** sentre
 diuisionē p̄fecte dat illud v̄bū dei: qd̄ per-
 tingit vsq; ad diuisionē spūs ⁊ aiē. **Qua-**
 lē in se diuisionē passa erat q̄ exclamauit.
Dagnificat aiā mea dñm. **Dehinc** secer-
 nens spūm ab anīa: subiunxit. **Et** exulta-
 uit spūs me. in deo salutarī meo. **Dec**
 interim sub cōpendio cursim notata sint
 q̄tin. dū ad singularia descēdendū erit/ fa-
 cili. hac occasione sapiētiores diiudicent
 p̄suasum hūites viuere hoīem/ cui. nomē
 sit in libro vite/ cui pluries ⁊ in pl̄ibz p̄so-
 nis hui. t̄p̄is: datū est experiri ⁊ p̄ticare
 omnia que dicta sunt.

Finit tractat. de p̄batiōe spūuz magi-
 stri **Joh̄is de gerson** cancellarij parisiē.
 in **Constantia**. Anno dñi. **D. cccc. xv.** in
 die sc̄ti **Augustini** t̄p̄e general. p̄ciliū inibi
 celebrati/ edit. p̄pter aliq̄ q̄ de canonisati-
 one **Brigide** in p̄fato cōcilio oriebantur/
 sub. xij. cōsiderationibz cōprehensus.

Tractatus eiusdem

Cancellarij parisiē. de examinatione do-
 ctrinarum.

Atendite a falsis p̄phetis
 clamat ch̄rist̄. sumus do-
 ctor n̄r. **Cui** cōsonat ap̄ls
 su. doctor in v̄itate. Do-
 ctrinīs inq̄t varijs ⁊ p̄gri-
 nis nolite abduci. **Patres**
 ⁊ fr̄es/ q̄ hz aures audite/ i audiat. qz nulla
 monitio salubrior. nulla si negligat̄ pore-
 rit eē piculiosior. **Quia** sic venenū corpus
 enecat. sic p̄phetie false/ sic doctrine varie
 ⁊ p̄grine trahūt aiās ad interitū/ non q̄lē-
 cūq; s; eternū. **Turbāt** insup eccliaz/ poli-
 tias demū oēs t̄pales ⁊ spūales euertunt.
Quapropt̄ occasiōibz intra cor ab ex-
 traq; suscept̄. p̄posuit n̄ra sedulitas opu-
 sculū cōponere. q̄druplici mō de examia-
 tiōe doctriaz. **P̄mo** rheologicalit̄. sc̄do ex-
 eplariē. t̄cio physicalr. q̄rto p̄ricalr. **P̄mo**
 mod. q̄ p̄nt. ē opusculi/ sex cōsideratiōes

De examinatione

de examinatioibz idoneis doctrinarz / r to
ridē de examinatiois arte pstringet / q no
tant in his p sibi. Conciliū. papa. p sul. do
ctor. bñ doct. Discretor quoqz spirituz
de dogmate censent. Qualis sit doctrina/
docens qz / quiqz sodales. Si finis sit fa
stus / questus siue libido. Protestamur
in p mis nihil nos in docendo vl narrādo
fore dicturos / intentioe corrupta fauore l
odio / sed tanqz in articulo mortis positi/
corā iudice deo / volum? cautelas insinua
re / cōtra falsas prophetias suspectasqz do
ctrinas / maxime diebz istis malis / qñ stu
diū theologie refriguit / qñ magna ex par
te dissipatus est / vbi potissime florere sole
bat. Fiet insup sermo p sēns talibz r p tali
bus / qual fuisse laudat iob / q sunt simpli
ces r recti ac timētes deū r recedētes a ma
lo / ne dyabolus cui? nō ignoram? astuti
as improvisos forte repiat seducatqz Ta
les alloqmur venerādos p res carthusien.
r celestinos / qz afflictos / vt iob / optet esse
in terra bus / que sonat concilium. Cōue
nit r orientales esse / p susceptioe luminis
gloriosi / qbus testimoniū p hibendum est
de lumine. Ania deniqz iusti annūciat ali
quādo vera. plusqz septē speculatores con
stituti in excelsum ad speculandū Qui
bus añ locutis discurrā? p vnāquāqz
p siderationez / duodeci veritates aliquas
qz cautelas miscendo.

Prima cōsideratio.

Examinator auctentic? r finalis
iudex doctrinarz fidē tāgentiū
est generale conciliū. Deducit
hec p sideratio primitus aucto
ritate generalis cōcilij constantien. cui for
te par i duratioe nullū fuit. Forma decre
ti sui satz habet r posita est in tractatu de
ptate eccliaistica / r in opusculo. An liceat
appellare a papa. Sumit insup ab euan
gelio cū rōne talis p firmatio. Abist? fu
it supm? r optim? institutor ecclie nō de
ficiens i necessarijs / q r dixit. Ecce ego vo
biscū sum vsqz ad p sūmatōez seclī. Opor
tuit igiē in ecclia relinqre regulā infallibi
lem p fide p uāda / r dubijs emergētibz ter
minādis. nō autē repit in terr? altera tal in
fallibilis regula nisi generale p ciliū legiti
me p gregatū. nā psona qlibz singularis de
ecclia cuiuscūqz dignitat? etiā papal / cir
cūdata est infirmitate / r deuiabil est vt fal

lere possit r falli. Propterea nō imparem
posuit Aug? auctoritatē in ecclia r i eua
gelio / dicēs. nō credere euāgelio nisi me au
toritas ecclie cōmouisset. Opponet a
liqs q in agilibz / r p sūtiōibz hūanis /
vel sentētijs / vl scōz canonisationibz / ec
clesia falli pōt r fallere fm iura r experimē
tis plimis. Rūdet secus eē in his q sūt fa
cti vel iuris hūani / r in his q sunt iur? di
uini de necessitate salutis cognoscēdi / cuius
modi sunt vitates fidei / p cipue articuloz
p pterea assistit speciali? vbi nō sufficit hu
manū auxiliū. sicut in determinatioe veri
tati fidei qz in alijs in qbus nō necessario
stat sal?. Nihilomin? attendendū ē mul
tiplicem esse doctrinaruz p eccliam seu cō
ciliū vice sua approbationē. Qu edam ap
proban? vt certitudinalit? vere necessarijs
credende. Quēdā vt vtilēs ad moralē reli
giosamqz doctrinā / sine mixtione falsitat
noxie / nō tñ sunt sic vt credant obligato
rie. sed dicunt de pietate fidei. Quēdā vō
solū p mittunt vt legant. nō qñ sint mixte
falsitates / s; hñt aliunde plimas vtilēs do
ctrinas / sicut sūt scripta multoz doctorū.
Et ita Aug? sua scripta recipi volebat.
Noli inqt meis lris qsi canonicz scriptur
de se deseruire. Et itez. Regere nō possuz
nec debeo sicut in ipis maioribz. ita mul
ta esse in tā mult? opuscul? meis / q pnt iur
sto iudicio et nulla temeritate culpari.
Sumit hic duplex vritas. Canonisatio p
sone nō cōpellit firmē adberere doctrine
sue. Patz etiā i martyribz. vt i bñ Lypzi
ano. Patet de plibz canonisat. qz qñ die
positioes a scolasticis nō tenent / sed palā
negant / aut cū reuerētia si fieri pōt expo
nunt. Altera veritas. Debet cū maturi
tate maxia r nō sine grandi necessitate rei
publice / determinatio fieri i materijs fidei
maxime cōdendo articulū vniuersalit ob
ligantē. Alioqñ formidandū est de scāda
lo vel scismate nō faciliē exterminabili si q
dissenserint. Doceat nos scisma grecorum.
Dac rōe sacre theologie factas parificē.
freqnter dū qrun? ab eadē decisioes dubi
ozū qsi neutroz. solet nō p se totā dare de
terminationē / s; deputatos p cōcilio dan
do suos cōmittere. Quāto ampli? hec au
toritat? gūtas / ē in generali p cilio / necnō
in sumo pōtifice p seruāda. Neqz tñ ita de
clinandū est ad nihil determinandū / q ap
tū in fide r moribz scandalū radice? rē.

Secūda consideratio

Examinator iuridic⁹ doctrinarū fidem tangentiū: papa sup̄mus est in terris post generale conciliū vel cū ip̄o. Deducit auctoritate canonū/ cui⁹ rōne morali: p̄supposita si/ de. Quoniā sup̄mus in omni policia iur̄s habet dubia circa policia emergentia de/ terminare/ vel interpretari: v̄l declarare cum appositioe penarū in rebelles. hoc aut̄ ē iudiciū auctoritatiuū. Diceret aliq̄s. nō oportet ita fieri: cū papa sit deuialis: nō enī est mag⁹ p̄firmat⁹ q̄ petr⁹ erat. Un̄ re prehensus est a paulo eo q̄ nō recte ambularet ad veritatē euāgelij. Confirmat hec obiectio consideratiōe p̄cedentē: sed pl⁹ infert q̄ oportet. Neq̄ enī pōt assidue conciliū generale haberi p̄sentialit̄ p̄ decisione dubioz/ nec expediret passim ita fieri. Sup̄rem⁹ aut̄ in ecclia facili⁹ adif. Qui si nollet oīno p̄tinacit̄ ea q̄ sunt fidei declarare. vel erraret declarādo/ sup̄est iudiciū concilij. Porro nō sequit̄ papa p̄t in diffiniēdo fallere vel falli/ igit̄ nō est iudex idoneus sicut in alijs p̄t̄ instantia. Concludit t̄m ex hac radice duplex veritas. Prima q̄ de terminatio solius pape in his q̄ sunt fidei nō obligat vt̄ p̄cise est tal̄ ad credendum. Alioq̄n̄ staret in casu q̄ quis obligaret̄ ad p̄tradictoria/ vel ad falsum p̄tra fidē. Secūda veritas est/ q̄ sentētia pape ligat oēs fideles ad nō dogmatifandū cōtrariū: nisi p̄ illos et apud illos. q̄ manifestū cōtra fidem dephendūt erroz. et scandalū grande fidei suo silentio fieri: si nō opponerent se: cognoscūt. **Q**ui si fieret p̄secutio sentētiarū et penarū cōtra eos/ sciant beatos esse q̄ p̄secutionē patiunt̄ p̄pter iusticiā. Sup̄est q̄z remediū concilij generalis: cui⁹ finalis auctoritativa. iudicialisq̄ p̄t̄s fundata ē in destructibilit̄ in illo s̄bo christi: de correptione fraterna. **Q**ui si eccliam nō audierit sit tibi sicut ethnic⁹ et publican⁹. Cui legi haud dubie subest papa/ licet hacten⁹ mult̄is hec veritas nō placeret: p̄pter inordinatum fauorē ad summū pontificē. vel scripta sua male suscepta/ plus q̄ ad christuz et euāgelia. Hūc aut̄ opposita falsitas ē heresis expresse dānata p̄ concilium Costantinū. cum alijs multis in utilitate totius policie christiane.

Tercia consideratio

Examinator iuridic⁹ et ordinarius doctrinarū h̄mōi/ est platus in sua iurisdictione: cui cōmunicat inq̄sitor. Deducit hec consideratio p̄ canonicas monitiōes: et cēsuras p̄ latoz exhortatiuas/ vt̄ dioceces suas extirpare studeant ab hereticis et heresib⁹ p̄niciosisq̄ doctrinis. Sumit̄ p̄terea rō p̄portionalis ad auctoritatē papē: necnō p̄ ordinē hierarchicū figuratū in concilio dato moysi p̄ iethro socerū suū. Sed notet̄ hic duplex veritas. Prima q̄ nullus ep̄s inferior pōt condere articulū fidei catholice/ q̄ videlicet ad totā eccliam se extendat. Non enī p̄t in eōs obligationē ferre q̄s nō habet i iurisdictione subiectos. Differt igit̄ determinatio pape: qm̄ general̄ est. et ad oēs catholicos se extendit q̄ ad penas. Sic intelligere debēt dicētes nullū p̄ter papaz condere posse articulū. Alioq̄n̄ fallerēt̄ qm̄ in suis diocefib⁹ plati ius habent cum appositioe cauti p̄siliij. Pro q̄ sit secūda veritas distinctioe p̄missa. **Q**ui aliq̄ sūt doctrine palā hereticales apud oēs. Alie dubie simplicib⁹: sed manifeste sapiētib⁹ et peritis. Tercie veluti neutre h̄ntes pro se doctores cū rōib⁹ ad vtrāq̄ p̄tem p̄babilibus: nec in vna t̄m diocesi vel paucis. sed apud oēs christianos aut longe plurimos. Est ḡ veritas/ q̄ in primis et secūdis auctoritas inferiorū platoz se extendit et ad suū r̄mōdo. In tercijs ḡo nequa q̄s. qm̄ merito dicunt̄ maiores cause fidei/ p̄p̄t̄ difficultatē decisiois: cū piculo scandali. ideo sunt ad sedē ecclie. v̄l ad sedentē in ea summū pontificem referēde. Juxta illud. Si q̄d ambiguū v̄l difficile r̄c. vocans causas grandē. nō rōe materie. sed ambigue difficultatē in terminatiōe. Cui⁹ distinctionis ignorātia v̄l dissimulatio culpabil̄. n̄ paucos depulit i errozes/ scādolosaq̄ iudicia. **Q**uoniam ordinaria et doctorale p̄t̄ē n̄ra tēp̄estate

Quarta consideratio.

Examinator prim̄ aut̄ t̄c⁹ prim̄ doctrinal̄ h̄mōi doctrinarū ē q̄/ libet i sacre theologie facultate licentiat⁹ aut doctor. Deducit hec consideratio p̄ formā s̄boz q̄bz dat̄ licentia m̄ḡalis. Ego auctoritate aplica/ dicit

De examinatione

cancelarius/do tibi licentiā legendi. regē di. disputandi. docendi in sacra theologie facultate/hic et vbiq; terrarū. In noīe patris et filij et spūsancti. Amen. Et hoc absq; vltiori deductione sumit duplex veritas. Prima q; doctores theologici nō sunt arcēdi sine causa rationabili ab exercitio p̄dictorū actū. quoniā papal' auctoritas licentiā confert eis. nō ita tñ/qn̄ diocefani seu locoꝝ ordinarij: p̄nt obistere v' nō consentire p̄ rationabili volūate. Exemplū de p̄tate sacerdotali q̄ equalis est i quolibet q̄ ad corp' christi verū. sed diuersificat quo ad mysticū/qd̄ iurisdictionis respicit potestātē. Exemplū in mgris in artib; q̄ nō legūt semp artes vbi volūt. nisi scolasticorū p̄sensus habeat. At vero sumit ex hac declaratiōe veritas altera. Q; doctores theologici nō obligant p̄cise ex p̄tate sibi tradita/p̄dictos actus legēdi. p̄dicandi et. passim exercere. Secus de p̄latibus ordinarijs: quorū officio pastoralis annexū est debitū vel obligatio p̄dicandi et. subdito sibi gregi. sicut iungit a plus hec duo pastores et doctores/qd̄ ratio manifesta cōuincit. Oportet enī q̄sdā esse i ecclia qui sint ex officio instituti tales act' exercere. Alioqn̄ nō fuisset instituta p̄fecte: cōtra illud dei p̄fecta sunt opa. Nō aut sunt alij sic obligati p̄ officij q̄ pastores simul et doctores: et nō soli doctores. Possent p̄sequēter inferri veritates multe salubres de necessitate studij theologici: nisi silentium breuitas indiceret. Dictū est p̄cise et passim/quoniā aliūde pōt doctor theologus obligari p̄dicare v' docere/v' scripturas interpretari: vbo v' scripto: duz necessitas imminet/hereticos et hereses repellendi. Aut q; videre in grat' dōis dei/quēad modū loquūtur q̄rētes si sacerdos nō beneficij possit sine p̄cto ab omni celebratiōe cessare. Addit tertia causa dū specialiter mittit p̄ ordinariū suū/quo casu tenet sibi de sustentatiōe sua sufficient' p̄uidere qua data/iā p̄trabit obligatio q̄li pastoralis in p̄fato doctore. Neq; enī tūc dicere p̄t in sui velamē ocij. Nemo me p̄duxit.

Quinta cōsideratio

Examinator huiusmōi doctrinarū est: p̄ modū doctrine/qlibet in sacris litteris sufficienter eruditus. Deducit hec p̄sideratio

p̄ illam maximā a sapiente et philosopho positam. Q; eorū que quisq; nouit est iudex bon'. Iterum q; nullis existentib; q̄bus cōferret gradus licētie. q; vel nollēt recipere/vel nemo conferret. Possent nibilominus p̄lati secū assumere p̄ plebis eruditione: et fidei concilio sufficienter in sacris litteris eruditos. Hoc tamē obseruato q; dignus est mercenari' mercede sua/ contra illos q̄ precijs et magnis pensionib; cōducūt procuratores: et aduocatos: v' sollicitatores causarū prophanarū. theologos vero vix vel gratis dignant' assumere. A deo terrā sapit animalis homo. adeo querit nō que dei sunt sed sua. nec tam sua frequēter et abusu. Iungat huic cōsideratiōi cū sua declaratiōe duplex veritas. Prima sciret q; aliq; simplex nō auctorizat' eēt tam excellenter in sacris litteris eruditus: q; plus esset credendū in casu doctrinali sue assertioni/ q̄ pape declaratiōi. Constat ei plus esse credendū euāgelio q̄ pape. Si doceat igif talis eruditus veritatē aliquā in euāgelio cōtineri. vbi et papa nesciret vel vltro erraret: patet cui' preferēduz sit iudiciuz. Altera veritas. Talis erudit' deberet in casu/ si et dū celebraret generale conciliū. cui et ipse p̄sens esset: illi se opponere/ si sentiret maiorem partē ad oppositum euāgelij: malicia vel ignorantia declinare. Exemplū/ beatissim' dedit bilarius. Unde q̄uis ab initio militantis ecclēsie/ que cōponebat' ex apostolis: et immediatis successorib; nouiter et certitudinaliter a christo doctis. de multis que nō sūt scripta plus esset credendū auctoritati talis ecclēie. q̄ euāgelio cuiusq; priusq̄ eēt ab ea receptū vel auctorizatū. Nihilominus post approbationē et auctorizationē q̄ttuor euāgeliorū p̄ dictā ecclēsiā/ pl' esset credendū euāgelio q̄ alteri cuiusq; humane auctoritati. Non dicit' q̄ toti' ecclēsie. quoniā illa est auctoritas dei et euāgelij. Nec potest errare in fide: lege stante.

Sexta cōsideratio

Examinator huiusmōi doctrinarum. Est omnis habens discretionem spiritūū: q̄ntum h̄ donum spiritus sanctus in eo vult extendi. Deducitur ex terminis: quoniā spiritus sanctus in manifestatiōe veritatis itima: nec fallere nec falli p̄t. quēad modū

theologi fundant/ q̄ nec fidei nec sensui literali scripture subesse potest falsuz. Alioquin nihil auctoritatis ad credendum/ nihil roboris ad persuadendū sibi subsisteret. Est autē sensus literalis nō soluz grāmaticalis/ sed nec stricte logicalis. Veruz ille quē spiritus sanctus principaliter intendebat. qui ex circūstantiā littere cū causis dicendi et modis exponendi magis pater. Unde generaliter in parabolicis locutionibus sensus literalis est: nō qui p̄ v̄ba sed p̄ res et facta designatur/ vt de lignis cōstructionibus sibi regem etc. Porro donū discretionis spiritū/ quādoq; datur ad priuata instructionē recipientis: quasi priuata lex. De qua canon tradit eos qui priuata lege ducunt generali nō teneri. Est autem operatio sua facere quodā intimo sapore cū illustratione certa: cognitā esse veritatem. Exemplū de **Donica** matre sancti augustini/ fm relationē eius in confessionibus. Datur aliquādo discretio spirituum principaliter ad edificationē ecclesie: sicut et donum prophetie. vel linguarum vel gratia sanctorum cum similibus. Et hoc reperitur in reprobis fm apostolū et euāgelium. Quibus si semper et quomō credere debeant fideles: grandis questio est. Quā videtur summatim absoluerē canon dicēs. **Remini** dicenti se missum desuper: oportere credi: nisi de sua doceat missio: exemplo **Johannis** baptiste. **Iuxta** qd̄ sumitur prima veritas. **Q** habendi sunt respecti vel nō statim admittendi in doctrinis suis/ maxime si sint extranei. tales qui se dicūt discretōes et visioes spiritū: dono sancti spiritus possidere. Alioq̄n q̄ cito credunt leues sunt corde: et faciles ad errores. **Quid** fiet igitur. **Certe** iudicium expectabitur fm p̄missos quinq; gradus examinandi doctrinas ab infimo vsq; tandē ad supremū. **Quod** est conciliū si res apparuerit prioribus ambigua. et vrgens decisio reputetur. **Altera** veritas. nemo facile debet estimare se priuata lege moueri. q̄n humano se paratus sit subdere parereq; iudicio. quoniā nō est dissensionis deus. **Neq;** formidet/ qui huiusmodi est: si cuius vera humilitate cōsiliū querit alienum: se p̄pterea decipiēdum. vel a spiritu sancto deserendū: exemplo predicatoris n̄re etatis egregij magistri **vincentij**. **Concludit** dominus **Bonauentura** pro p̄missis: vbi

querit si quis possit excusari adorando diabolū ostendentē se vice christi. **Q** neq; q̄s. **Ratio**. quia sup̄est tali casu triplex re/mediū. videlicet suspensio iudicij proprii petitiō alieni consilij. aut tandē impetratio diuini auxiliij. quod nō deerit faciēdo quod in se est primis duob; modis. **Ex**emplo beatissimi martini. et aliorū plurimorum. **Obijcit** idē **Bonauentura** de adoratione eucharistie quādoq; nō consecrate in manibus sacerdotis. **Respondet** casus istum cōmunē esse. qui semp̄ implicitā habet conditionē vel presumptionē q̄ sacerdos fecerit fm debitū ecclie ritum: que cōditio nō debet exprimi in adoratione. **Saluatur** tamē adoratio ne peccatū sit p̄pter morem fidelij. **Exempluz** de adoratione imaginū. **Non** sic de adoratione panis in mensa/ etiā si cōditio poneretur/ dicendo: adoro te si tu sis consecratus. **Non** enim sunt tales circūstantie prout in altari. **Sumitur** inde sequēter cautela pro laicis circūstantibus altari/ q̄ hostiam nō adorent quātūcūq; videatur in manibus sacerdotis. nisi cum eleuatur et postmodū. **S** nec sacerdos caute facit nō abscondendo visionē a populo dum cōsecrat. **Aut** corinarū vsus deberet opponi **Aut** a circūitu altaris arcēdi eēt alij/ maxie populares.

Secūda pars principalis.

Prima consideratio

Atendendum est in examinatione doctrinarū. **Primo** et principaliter si doctrina sit cōformis sacre scripture. taz in se q̄s in modi traditōe. **De**claratur ex auctoritate beati **Dionisij** dicentis in sentētia. **Nihil** audēdum dicere de diuinis/ nisi que nobis a scriptura sancta tradita sunt. **Cuius** ratio est. quoniā scriptura nobis tradita est tanq; reglā. sufficiens et infallibilis pro regimine toti ecclēsiastici corporis/ et membrorū vsq; in finē seculi. **Est** igitur talis ars. talis regula vel exemplar. cui se nō conformās alia doctrina. vel abijcienda est vt hereticalis. aut suspecta. aut imprinēs ad religionē profusus

De examinatione

est habēda: **D**inc glosa quedā super illud Apparuerunt moyses et helyas loquētes cum eo: scilicet iesu in transfiguratione. Suspecta est omnis reuelatio quā nō confirmat lex et prophete cum euangelio. **Q**ue tria significant moyses helyas et christus Alioquin delusiones demonum. aut potius proprii capitis fantasiaciones/que reuelationes habeantur. Talibus ideotis obijciatur illud christi. **E**rratis nesciētes scripturas. **A**t vero dicit aliquis. **E**cce quod a principio et usque nunc/ doctrine salubres tam verbis quam scriptis inserte sunt quas scriptura sacra nō continet. **I**mmo cōtinēt respōdemus/ sicut aliquem gradus veritatum catholicarum. quos gradus quoniam niam alibi explicauimus breuitas hic nō apponit. **Q**ueret alius quid sibi vult finis huius cōsideratiōis loquēs de modo traditionis scriptare. **R**ūquid potest alia salubris doctrina taliter tradi quod redderetur inepta et nociua. **P**otest utique. **P**onit ad presens exemplū de doctrina raymundi lulli que quidem alia et vera et copiosa multa continet/ nō tamē in multis absque ponibili calumnia/ de quibus nihil ad presens. **D**oc vnum placet inserere temporibus nostris in sacra theologie facultate parisiensi institutū. **H**abet ipse lulli modū traditionis specialem/ sub magnis voluminibus ad certa nomina/ ad caracteres/ et figuras. **S**ensit eadem facultas nonnullos de suis suppositis. ut prouidimus ad nouitates. velle traditionē huiusmodi multiplicare per studiū. **N**am et in arrogonia dicit edoceri. **C**onstituit proutinus statutū/ quod patribus carthusien. prope parisiis significauit per litteram. habent enim copiam librorum dicti lulli. **Q**uo statuto prohibebat omnibus suppositis suis/ ne derelinquētes modum doctrinalē sanctorū doctorum per ecclesiam approbatorū. et qui tenent est hactenus in sacra theologie facultate/ transiret ad nouam hanc fantasiandi curiositatem.

F **E**licitur et his cum precedentibus duplex cautela nedum pro examinatorebus sed receptoribus doctrinarū maxime religiosis. quos sua sancta nō dicam rusticitatis/ cum hieronymo/ sed humiliter deo amabilis simplicitas/ cōmendat. **N**am quod ambulat simpliciter ambulat confidenter. **S**impliciter intellige nō ignoranter/ nō infantili sensu. nō negligenti. vel bebeti intel-

ctu. sed absque plica dolositate. versutie. curiositatis superbie. **A**lioquin qui ignorat ignorabitur. **P**rima cautela sit eis. nullo modo recipe doctrinā absoluto iudicio. nisi si altero sermone prime partis approbatam. et eo magis si sermo vel modus sit extraneus/ a cōmuni sermone doctorum. quibus sententię graues apparerent moralibus vel philosophice. **T**heologizat aliquando demon: ait climacus: et patet in euangelio/ etiam coram iesu quem temptare presumpsit et dicere. **S**criptum est. **A**ngelis suis mandauit de te etc. nihilominus prohibuit christus. **C**ui paulus et alij se conformant ne testimoniū quātūlibet in superficie verum acciperetur a demoniacis vel phitonibus vel simulacris: et prophetis insipientibus ut sibile sunt/ et ventiloqui. cum ceteris magicis maledictis. **N**am que cōmunicatio lucis ad tenebras: et christi ad belial. **R**atio prima. quia sunt excommunicati. **S**ecunda. quia nullū verū bono fine dicunt. **T**ercia quia cōtinuo aut tandem falsitates ingerunt. **E**t si mille premiserint veritates. **N**ō est enim doctrina fallens que vera non misceat sicut **B**edā. **A**ltera cautela est. **C**onferre proutinus doctrinā que terminos habet extraneos. vel sententiās nouas et peregrinas. ad terminos doctorum cōmuniū et sententiās eorum. **D**oc christus contra diabolū egit. **D**oc magnus antoni? docuit. **D**oc paulus intellexit cum diceret ad discipulū. prophanas vocum nouitates deuita. **D**oc **A**ugustinus vobis inquit ad certam regulam loqui fas est. **D**oc **D**ie ronymus. **E**t verbis inquit inordinate perlati oritur heresis. **D**oc serenissime custodiuit sacra theologie facultas pisien. **L**uinus vnum et multis sit hoc exemplū/ vni licentiatu posuit in vesperis. **D**icitur pater erat causa filij. id est pater generat filium. **C**onfestim oppressum est os eius/ neque sibi permissum est talibus vti terminis. licet ostenderet exponendo se verum tenere sensum. **S**ic **A**ugustinus loquens de sacro in tra philosophorum aliquorum verā sententiam/ quod deus erat factum. **T**ene inquit sententiam: sed corrige linguam.

Secunda cōsideratio.

Attendendum est in examinatione doctrinarum cuius sit cōditionis docens seu publicans siue scribēs

Declaratur quia nō modicum refert iter doctum rei quaz loquitur et inter indoctū inter senem et iuuenem/inter morigeratus et dissolutum. inter hominem boni naturalis iudicij et patientem in cerebro vel imprudentem. Demum inter virū et mulierem. **Fuit Galienus** in arte sua peritissim⁹ medicine. **Demini** dum puerulus studeret in artibus ipm irrisum: quia posuit quarram figurā in silogismis. **Dixit** inquit falcem suā in messem alienam. quia nō logicus sed medicus est. **Loquitur** aduersus eundem rabbi moyses medic⁹. **Quia** psumens de sciētia medicine. psumpsit cōsequēter de multis: tanq̄ illa sicut medicinam cognosceret/ in quibus turpiter ipm errasse notauit. **Et** hic error familiar⁹ admodum sapiētibus huius seculi/ qui dū se vident honorari pro aliqua sciētia. sit legum. sit canonū. sit industrie mundialis larant facilliter ora de sermonib⁹ quos nesciunt. vt de theologia/ quasi verēcudarentur aliquid ignorare. **Aut** aliquādo maior dementia/ que nō cognoscūt in se. despiciunt in alijs tanq̄ supuacua et noxia/ ne videantur ea que sunt vtilia/ nequaq̄ cognoscere. **Quāto** cōsultius iubet sapiens Prudentie tue pone modum. quoniam magna pars sciētie est. dicit hieronymus scire quid nescis. **Hagne** demum modestie taliter agnoscere. **Porro** differentie patient relique. **De** senibus expertis. quibus ideo est sapiētia. **De** bene morigeratis q̄si humilibus. **De** naturaliter prudentibus respectu iuuenum. quos ait **Aristoteles**. nullus eligit/ cum cōstet eos nō esse prudentes propter inexperientiam. **Respectu** q̄s maliuoloz q̄s ercecat malicia. **Respectu** deniq̄ melancolicorum/ qui seipos regere vel propriam domū nesciūt/ desipientes in manifestis. **Postremo** serus muliebris ab apostolica prohibet auctoritate. ne palam doceat. doctrinam intellige seu verbo seu scripto/ nomie suo publicatam/ maxime si fuerit ad viros. nec qualesciūq̄ sed sapientes sed eruditos sed status in deuotione vel religione pcellentis. **Sentētia** est **Bregorij**/ presumptiōem esse/ velle docere sanctiorem doctiozemq̄. **Culpat** **Hieronymus** eos qui discūt/ probpudor a feminis qd viros doceāt. **Quid** si talis serus apposuerit ambulare in magnis et mirabilibus sup se. visiones quotidie sup visio-

nes addere. lesiones quoq̄ cerebri p epileptiam vel congelatiōem. aut aliaz melancolie speciem/ ad miraculū referre. **Nihil** deniq̄ dicere nisi vice dei. sine medio reuelāris. **Appellare** sacerdotes dei filios suos. docere eos professionem suam in qua nutriuntur assidue/ qualiter obedire superiori bus deberēt etiam vbi diabolus eēt incarnatus. **Q**, si dolent in aduersis pro sensu alitaz amore/ sunt imperfecti. cū nec paulus nec maria imo nec christus haud dubie perfectissimi fuerint doloris expertes: imo si desunt pene sensus. qualis erit patientie virtus. **Dicit** altera se annihilataz fuisse pro morula temporis. **Altera** q̄ mirabiliori vniōe deus vnicbatur sibi/ q̄s humanitati suscepte christus iūgebatur. euz talibus sine numero/ que nec magnis voluminibus plene referētur. aut relate conuincerētur p singula. **Dictum** est grauius a poeta. varium et mutabile semper femina. **Quales** describens apostolus vitare docuit curiosas et verbosas ductas varijs desiderijs. **Et** ve parēti nostre prime. que primo verbo sup relatione diuini pcepti bis mērita est. **Precepit** inquit deus ne comederemus/ et ne tangeremus. hoc addidit ne tangeremus. sequitur ne forte moriamur. **Ecce** incertuz retulit qd erat certissimum. **Neq̄** tamē ista dicētes derogamus gratie dei/ neq̄ mulieruz quas elegit priuilegiare sanctitati. sed nobis vigilandum est aduersus astutias diaboli iam ab initio ceptas. **Et** cautela duplex inter alia sumēda est. **Prima** omnis doctrina mulierum maxime solennis verbo vel scripto reputanda est suspecta/ nisi prius fuerit altero ser modozuz quos prima pars refert diligēter examinata/ et multo amplius q̄s in doctrina virozum. **Cur** ita. **Pater** ratio. **Quia** lex cōmunis nec qualiscūq̄. sed diuina tales arceat. **Quare**. **Quia** leui⁹ seductibiles. quia pertinacius seductrices. quia non constat eas esse sapientie diuine cognitrices. **Aliud** quoq̄ est garrire que venerint ad fantasiam. **Aliud** de scriptur⁹ sanctis proferre sermonem: istud cum artis stabilitate subsistit. **Aliud** dilabitur sine firmitate. **Ubi** sunt scripta tot deuotissimarum eruditissimarumq̄ feminarum sicut paula sicut eustochium. **Certe** nulla sup sunt. quia nulla presumpserūt. **Secūda** cautela que tacta est. **Cōferat** statim

De examinatione

Doctrina p singulas sententias ⁊ verba/ si sit conformis ad doctores approbatos/ ⁊ si sic/ quid addit ad illos in pondere sententiarum. vel religionis edificatione penset. Sunt enim doctrine quedam habentes folia verborū q̄i speciosissima. que si discuntur inueniuntur similes ficulnec/ cui maledixit dominus. quia sunt sine fructu aut pro fructu reddunt instar pomorū ⁊ dome solum cinerez. quo turbatur sensus nō reficitur affectus. nec tandem illuminatur intellectus. **N**otetur ad extremum q̄ sancti prophete/ ⁊ doctores iam vniuersaliter approbati/ recipiunt in suis verbis obscuris vel ambiguis interpretationem qualis non debetur nouellis prophetaribus de corde suo/ aut prius q̄ constiterit quasi de suo/ q̄uis diuino.

Tercia consideratio

Atrendendum est in examinatione doctrinarum/ cuius conditionis sunt huiusmodi doctrinas vel audientes/ v̄l conductes/ vel recipientes. Dicit sapiens de principe/ id quod ad om̄s trahi potest. Qui libenter audit verba mendacij/ omnes ministros habet impios. Quid nempe est efficitatis ad corrupcēdā om̄em doctrinā/ quam adulatio subdola. vel consulentium. vel conferentium. vel audientium. v̄l recipientium/ cū indiscreta laude ⁊ iexamata gloria/ simul cum admiratione. **Q**tiens vidimus impletum illud comici de adulate/ hic profecto ex stultis insanos facit. Quod in de amicitia vetuit cicerodicens hoies adulationis impletos v̄nto sibi sumere species improbissimas vel errore suo fundatas/ v̄nde nihil superest ip̄is nisi discrimen et perditio/ dum tales hi se reputant quales audiunt/ doctos. sapientes. deuotos. eloquentes. Quo p̄tra nihil est optabilius ad virtutem humilem/ q̄ libenter nedum audire. sed inquirere diligenter. qui dicat ei cum omni libertate veritatem. **S**int in exemplum nobis lucifer cū angelis suis. quos quid aliud q̄ propria fefellit adulatio. **S**int homines qui se tanq̄ deos hac tracti vesania/ coli iusserūt extorseruntq̄. **A**t vero quid ad rem spectat que nūc agitur queret aliquis. **D**ultum certe per omnem modum/ quod sub

cautela duplici notabim⁹. **S**icut nullum habet vir vel mulier efficacius apud se remedium pro delusionibus euitandis quam eas cum humilitate sedula fugere. nec q̄rere per miracula/ vel reuelatiōes regi/ sp̄eto humano sapientum concilio. sic aliorum respectu nihil fugibilis habere debet/ q̄ adulationem indoctorū v̄l prauorum/ nihil quoq̄ desiderabilius q̄ bere re comitibus. sint confessores. sint alij. qui sine plica dolositatis ingerūt assidue simpliciter ⁊ humiliter sapere. **T**alem habuisse beatum Bernardum fratrem suū gerardum referunt. qui nec in manifestis signis applaudebat beato bernardo. **S**ed cum aspernatiōis cachinno reiciebat. nō ad nequiciam proteruam. sed humilitatē piā agens. **S**unt confessores qui de nō nullis quos vel quas audiunt. verba faciunt in bonum. **Q** q̄ pura mens/ q̄ integra q̄ sine mortali delicto. **E**sset talis v̄tinā cum mei similibus. nō aduertentes qui taliter agunt se p̄ indirectum culpā reliq̄s confitentes eis. quos nō ita predicant/ simul ⁊ occasionem dant suis laudibus. nō qualitercunq̄: sed in confessione mentienti. **E**sset hic habēdus sermo latior. preferim in materia canonisatiōis ⁊ testificatiōis sumpte p̄ confessores. **S**ed sup̄ his ⁊ alijs particularior erit inquisitio faciēda/ duz modus exemplaris/ id est per narrationes exemplorū tractabitur. **S**equitur altera cautela pro prelati: ⁊ specialiter doctoribus/ apud inferiores preferim ideotas/ ac sine litteris mulierculas. **C**aveant qui dati sunt in regimen ⁊ exemplum/ ne leuiter suis verbis aut factis approbent doctrinas earum/ v̄l miracula seu visiones insolitas/ ip̄is maxime scientib⁹/ seu corāz eis. **N**ulla plane posset altera dari talibus ad fingendum fortior occasio. **E**xperti pluries loquimur. ⁊ Gregorius xi. testis fuit idoneus/ sed tardus nimis. hic positus in extremis habens in manibus sacrum christi corpus. protestat⁹ est coram omnibus vt cauerent ab homib⁹ siue viris siue mulierib⁹/ sub specie religionis loq̄entibus visiones sui capitis. quia p̄ tales ip̄e seductus. dimisso suorūz rationali cōcilio/ se traxerat ⁊ ecclīaz ad discrimen scismatis imminētis/ nisi misericors p̄videret sponsus iesus/ qd̄ horrendus v̄l q̄ buc nimis heu patefecit euentus ⁊c.

Hic papa cum esset in uinione per Katherineas de senis inductus est qualiter se romam transferret cardinalibus et ceteris dissuaderibus. Quo cum ueniret circa dimidium annum obiit. Et tunc cepit scisma quod circa xl. annos durauit urbano. vi. et suis successoribus in roma uidelicet bonifacio. ix. innocencio. vii. gregorio. xii. alexandro. v. iohanne. xii. et martino. v. usque ad scilicet Constantien. In uinione uero clemens. vii. et benedictus. xii. qui et petrus de luna electus. Hoc cancellarius non ponit nec usque eam nominat. Sed dominus Stephanus olim prior carthusie in seculo postea papae asserit propria manu ex Katherine per prior ore easdem litteras scripsisse ad papam etc.

Quarta consideratio

Atrendendum est quis finis sit huiusmodi publicationis doctrinarum/sem alterum trium finium qui sunt bonum honorabile/utile/delectabile. Et primo de honorabili ut de fastu describens Augustinus hereticum dicit eum esse/qui alicuius temporalis commodi et maxime glorie. principatusque sui gratia/falsas et nouas opiniones uel gignit uel sequitur. Notat summa de uitijs et uirtutibus in tractatu de fide/causas octo confectiois heresum. Remittam ad illam/quam libenter hic et alibi commemoramus summam/quaonia ex optimis uidecunqz collecta est. Cuius auctor contemporanus fuit Guillelmo parisiensi. et sancto thome/vir sine gradu/de conuentu predicatorum lugdunen. Hic nihil in copilatione de fantasia proprii capit/ sed de communi aceruo scripturarum doctrinas necit. Cui si comparent nouelle uisiones nostrarum uel nostrorum/ o sapientissime de/ quantum solidiores. non umbratiles inuenirent/ ab eis tamen quibus aduersus sapientem scilicet non est persuasum/ quae aque furtive dulciores sunt/ et panis absconditus suauior. quique magis ea mirantur. quam uel non intelligunt/ uel insolita sunt/ separatim uolentes habere primum/ siles atheuensis uolentes semper audire aliquid noui prurientes auribus. Quo pro sit caute/ la duplex. Ruminet assidue docens uel scribens/ uel studens/ quod suus sit finis intentus. Pauci sunt admodum/ qui non rideant ut tandem saluam fiam. Sed sepe sub generalitate mentis iniquitas sibi/ dum ad particulares et proprios uenit fines/ et sub negotio caritatis

agit negotium uanitas. Tentatione superbie reputauit Augustinus. id difficile cognoscibilez quod non habet homo fas experiri/ quod admodum parat est gloriari/ tenere. sicut non est fas homini male uiuere ne laudetur. Accipiebat autem sibi quodammodo nri temporis signum tale. Querebat a seipso coram deo de doctrinis proprijs/ quod uel ex officio/ uel per laudabili propter oculum iners exercitio/ uel per quasi distributioe talenti/ uel per temporis necessitate scribebat. Ecce fuit intergra tibi merces/ ait a domino. seruet et alium de sua primis tuis edificatio/ per alienam doctrinam/ seu per tuam/ uelut alienam/ quasi mortuus sis a corde. quod rides. Numquid non adhuc in publicum prodire tua cuperes scripta. Sed tandem inueniebat in seipso serenitate/ quod equo animo celari scripta sua tali casu uellet. gratias agebat deo. tanquam excussus a palea uanitatis. Sin autem/ gemebat sub pondere gloriatiois uane. Quaesiti fuerunt a beato gregorio libri sui. Remisit ad libros augustini/ suades in illis potius exerceri. Altera cautela suadet habere promptitudinem. quod doctrinam quos alius legit/ aut studet/ aut scribit/ publicum subeant examen/ et potius in uita quam post mortem. ut si quod erroris deprehensus fuerit corrigat uiuens. Sonant hanc promptitudinem/ prestantiones fieri solite in actibus sacre theologie publicis. Hoc intendebat qui dixit. hereticare potero. sed hereticus non ero. Quare. Quia nemo nisi pertinax hereticus est. Nemo quod patus corrigi pertinax est. Respicit haec cautela uenerabilem et deo sacratum patrem. cuius occasione superius est presens opusculum. quod libros alios sui temporis nouellos/ uoluit examen habere. Respicit et omnes in communi doctores. quantum ea studiositate doctrinas componant suas/ tanquam pertinax interrogandas ab omnibus. Fuit iste ut arbitror non puus stimulus beato hieronymo. qui se tot aspicebat habere obseruatores et emulos. ut quod optime scriberet/ uel transferret.

Quinta consideratio

Atrendendum est in examinatione doctrinarum de fine. Si sit ad modum temporale uel questum. Dicit non posset quod medax est cupiditas/ nec diuinis perit nec humanis. Hoc in aduocatis/ plerumque erudit/ ad medacium quilibet in causa. Hoc in doctrinis usurarioz et symoniacozum. Hoc in quistoribus publicis/ super confectioe miraculorum/ uel reliquiarum/ uel indulgentiarum.

De examinatione

De heu dolorosius/quo gñitiosi? et indi-
gnius/in p̄dicatorib; nōnullis ad pplm/
suas vltra modū p̄cessionē/ et p̄uilegia
dignitates p̄iudicialit̄ amplificātib;/ vbi
quoq; crebro videre miserabiliter est/quē
admodū sathanas in se diuisus est/habēt
doctrinas suas suorūq;/ mutuo p̄ferūt/ex
altant/p̄ fas nefasq; defendūt. Ac proinde
quot in fide. quot in bonis morib; scanda-
la. quot errores/ etiā circa nob; naturaliter
imp̄ressa p̄ima leḡs p̄incipia viderit etas
nostra. Plangere nūc magis q̄s in medijs
reducere libet: duplicēq; notare cautelam

Prima p̄sulit simplicitati deuotoꝝ: q̄-
rum nō interest curiosos esse sup̄ intentio-
nib; occultis scribentiū/ quatin? expeditā
regiāq; viam incedāt/ legendo scripturas
quas sciūt ab ecclia tota recepras. quales
vtriq; sufficiūt. **A**ut si pro dubioꝝ decisio-
ne nōnunq; occurrentiū/ habendū sit cōsi-
lium. querant ab illis tales / quos minus
est probabile. fauore vel odio: questu v̄l fa-
stu trahi. q̄les sunt iam mortui/ viuētes
in scriptis suis/ si materiā que q̄rit̄ attige-
rint. **S**i p̄terea fuerint in illa tam intenti
q̄s experti. **M**ulti nimirū multa scribunt
velut in transcursu/ multa q̄nq; non satis
ad suam spectantia facultatē/ vt si theolo-
gus purus veller de punctis exquisit̄ ca-
nonū pure positiuoꝝ/ aut purus canoni-
sta de apicibus theologie declarādis ferre
sententias. **L**uilibet in arte sua potior est
danda fides. si nō. alia ratione pactum vt
aiunt reformetur. qd̄ medicoꝝ est promit-
tūt medici: tractāt fabrilia fabri: refert ab
Oracione hieronym? **G**randis aut̄ conq̄-
sistio caderet hic de doctrinarū hereticaliū
cognitorib; atq; iudicib;/ qualis sit apti-
or scientia. **A**unqd̄ theologica vel canoni-
ca. **S**ed distinctio p̄cordiā facit/ que suuz
cuiuslibet tribuit officii theologo de veri-
tate catholica/ aut opposita heresi. iuriste
de penis et modo iudicij confert p̄res suas
Lui? declarationē alibi traditā/ hic nō in-
serimus/ secundā ilico cōponētes cautelas

Prouidendū est sedulo p̄ rectores chri-
stianitat̄/ ne studiū theologie veritat̄ de-
pereat: s; alicubi resideat velut ī fonte. **A**-
lioquin timendū est ne sup̄feminēt bere-
sum zizania/ p̄pter varietatē tot capitum
tot insup̄ passionū diuersarū. vnde multi-
plicatio sequit̄ iudicioꝝ/ vbi si desit recur-
sus ad theologos nō deprauatos: et ī vnū

collectos. quis oro p̄uidebit. **S**i dixerit
aliquis fiet recursus ad sedē et curiā sum-
mi pontificis. **N**ō negabim? hoc si theo-
logia illic habuerit suos doctores/ nō pri-
ales. nō seductos. nō fastuosos. nō questu-
osos. aut inuidos. non p̄tati seculari. non
sp̄iali plus q̄s veritati fauētēs. **A**lioquin
tolerabili? esset nullos habere q̄s tales pa-
ti. **A**clamātes hic et deridētēs nouimus
hic de satrapis eccliarū. **Q**uid nobis et ec-
clesie de theologis. **N**ā p̄ quos alios here-
ses oriunt̄ et orze sunt: certe p̄ eis siles quo-
tidie. et si nō in p̄dicatione saltem in v̄bis
domesticis et opatione. **S**ed esto pueniāt
hereses p̄ theologos deprauatos. nō enim
theologia sicut nec canonica scientia con-
firmat hominē in veritate. **A**unqd̄ eo ca-
su plus eniti cōuenit suscitare cōtra tales
reprobos et noxios/ plures alios potētēs
obstistere suis heresib; palliatis/ quas soli
theologi vel dep̄hendere vel cōuincere suf-
ficiunt. **I**lli vero culpant̄ rationabiliter. he-
reses introducere/ q̄ ex officio resistere de-
bentes: facti sunt speculatores ceci. canes
muti. nauē stulti nauē ecclesie naufragijs
oibus exponētēs: quā regere nec sciūt nec
volunt. **S**cientibus deniq; volentibusq;
succurrere. viā claudunt. ip̄os abijciunt.
infamant. spernunt.

Sexta consideratio

Atendendū est in examinatione
doctrinarum de fine. **S**i sit bo-
nus delectabile/ vel carnale seu
sp̄ialis luxus. **E**t sicut mani-
festum est q̄ omnis excellens affectio tra-
hit ad se iudiciū rationis. **V**eruntamē si-
cut nulla est vehemētior q̄s luxuriosa libi-
do. sic ad errandum falsumq; docendum
nulla p̄nitiosior. **P**atuit in sectis turelipi-
noꝝ/ q̄z sequaces nō desunt vsq; hodie
q̄i et vbi latere putauerint/ serpūt v̄bilib;
Epicurei sub tunica christi. qui muliercu-
lis primo deuotionē fingentes sp̄e tenus
paulatim eis fidem tanq̄s lumen et oculos
tollere querunt/ quatenus eas licenti? ad
desideria sua maligna prostituāt. **N**on est
nostrum feditates horredas detegere. p̄si-
derantes illud apostoli. **Q**ue in occulto fi-
unt ab eis turpe est dicere. **P**orro lux? spi-
ritualis accipitur om̄is curiositas imp̄o-

ba sciendi. que nō oportet / v'l plus q̄ oportet / iuxta p̄sone qualitatē. Sic igit̄ prima cautela. nō plus s̄ape velle q̄ oportet sed ad sobrietatem. quia nō omnibus om̄is doctrine cōueniūt. Sed studentibus alia iubentur cognosci. que vel a religionū p̄fessoribus. vel ab hominibus parū idoneis ad apices doctrinarum sublimiū / p̄hibentur. quibus lacte opus est nō solido cibo. qui diligentius ad inflāmationē affectus p̄iam et deuotam / nutriēdi sunt. q̄ intellectu eruditionē. Non q̄ spernēda sit intellectus seu ratiōis illuminatio. sine qua p̄ceps in seductionis baratrū. cecus iret affectus. sed curiositas in cōcessa sciendi superba viterur. Unde generalem finalemq̄ statuimus cautelam. prepositum apostoli verbum. Doctrinis varijs et peregrinis nolite abduci. Quod vt prudēt̄ obseruari valeat nō minimā dabūt premisse cōsiderationes occasionem. Juncta sedulitate solertiaq̄ superioris / in om̄i collegio. v'l vniuersitate vel monasterio. Sed p̄uideant nō minori sollicitudine. quales apud suos doctrine frequētentur ad anie somētum. q̄ panis qualis apponatur ad corporis nutrimentum. Super sūt alia plurima eo fortassis accōmodatioza quo p̄mo de moralibus particulariter et exemplariter seu praticabiliter traditus et citius accipitur in estimatione. et plus heret i recordatiua memoriē / sed ad presens ista cursim dicta sufficiant.

Exemplum quoddā de seductione mulieris / quod accidit Anno dñi. M. cccc. xxiiij.

Recitatus est nuper Lugduni gallie / corā clero / processus cuiusdam mulieris delate et detēte Burgi in bressia / que est notabilis villa ducis sabaudie. Circa quaz est domus sellionis ordinis carthusienf. Dec mulier sub pallio deuotionis et reuelationum fingeat mirabilia. Astruebat enim se esse vnam de quinq̄ feminabz missis a deo / compassiue pro redimendis innumeris animabus de inferno. Et iā sua collusionē sub dola deceperat in religione illa q̄ plurimas simplices mulierculas. Sciebat videndo frontem peccata que fe-

cerat vnusquisq̄. hoc enim s̄m Augusti. etiaz diaboli malicia scire potest et suis reuelare. nō autem ea que futura sunt absolute. siue que in secreto cordis latēt / et nullo exteriori motu aut signo sese produnt. Dabebat etiam supradicta mulier duos carbones in pede / qui eaz affluerant quotienscūq̄ aliqua anima ad infernum descendisset. Quotidie tres animas ab inferno liberauit. vnam vel duas sine difficultate. aliam seu alias cū pena maiori. vt dicebat. Dentis quoq̄ excessus seu extaticos frequēter habebat. in quibus mirabilia per reuelationem didicerat. Eratq̄ mire abstinentie. singularissime etiam vite. Plura vero alia de ea scribenda foret. Aufer autem cum spiritus almus sancte sue ecclesie / rector verus / vt creditur / hūc spiritum falsuz detegere vellet. hec mulier capta. et penis vt torqueretur ē addicta. que om̄em veritatem p̄fessa est. qualiter predicta cupiditatis occasione sinxisset. vt hoc modo se nutrirer / et sue pauprati subueniret. Aut fortasse pro hōi / diabolo se miseram in famulā dedicauit. Inuēta est in super morbu caducuz habere / ac eundem sub extaticis excessibz quos sinxerat palliare. De qua cū varia opinio eēt an tāq̄ heretica p̄demnaretur. indicatū est a doctis ad penitentia eam admittendā. nec esse hereticam / q̄ illa que fecerat dimisit. nec obstinata permansit.

Finit tractatus de examinatione doctrinarum quo ad primum modorum i probemio propositorum.

Sequuntur aliquę

consideratiōes ad tres modos reliquos. **U**pererat ex quatuor modis examinandi doctrinas propositis / prosequi de tribus. Sed cur istud nō sit ad noticiam deductū tangunt consideratiōes que sequuntur. Prima consideratio / q̄ in examinatione doctrinarum non sp̄ expediat notificare p̄ticiares defectus / q̄ reperi sūt apud eos qui se alios docere iactabant. P̄io ne secretū datū a viuantibz et nos violēt. Secūdo ne veris doctrinis et canonicis miraculis seu prophetijs apud simplices aut mali

De examinatione

gnos calumnie locus datur. **Tercio** ne particularis enumeratio paucorum / sufficiens pro singulis estimetur. **Rursus** in examinatione doctrinarum consulendi sunt experti circa particulares casus: et euentus. quos suis temporibus inuenerunt. **Primo** quod certius secundum Aristotelem iudicat experientia quam ars: et expertus quam artifex. **Secundo** quia non sunt actiones humane circa generalia sed indiuiduis / sicut medicus non sanat hominem sed hunc hominem. ita moraliter agens non dicitur facere opus in genere / sed hoc opus in singulari / scilicet cum circumstantiis debitis omnibus istis et illis. **Tercio** quod prudentia que doctrix est operum humanorum presupponit experientiam tam ex preteritis quam ex presentibus et quibus futura coniecturat. **Amplius** in examinatione doctrinarum cauendum est ne decipiat examinans vel examinanti credens / propter relationes insolitas / nunc ab illis nunc ab istis preceptas vel auditas / prefertim a feminis aut a laicis usurpantibus sibi nomen sanctitatis et docentis. **Primo** iuxta vulgatum auctorem. **Rara fides** ideo / quia multi multa loquuntur / et hoc fit sepe sine consequentia / sine ratione / sed ex fantasia capitis perturbati. **Secundo** quod multi sunt qui decipiunt: quibus se decipi nesciant / nec decipere vellent. **Tercio** quod sunt alij multi qui se decipi non credunt / alios tamen deciperunt / fingendo mirabilia et illa que sciunt esse falsa. **Et** istorum infinitus est numerus / et a me qui loquor frequenter expertus / ita quod ex istorum relatione si credere: si referre: si scribere voluissent / grandis effectus fuisset liber atque mirabilis apud curiosos. **Benedictus** deus qui per talium irrisionem et contemptum me totiens a seductione seruauit. **Fui** pridem fateor per relationes aliquorum magne merito reputatus primus seductioni. de quadam heremina remensi / nisi modum responsionis proprie deo volente tempassem. **Circa** quod tempus opusculum compilauit seu lectionem unam de distinctione reuelationum verarum a falsis. **Subinde** in examinatione doctrinarum / maxime circa doctrinam theologie mystice que consistit in affectibus et spiritualibus sentimentis non est fas homini magisterium assumere sibi in omnibus / sed spiritui sancto debet hec gratia precipue relinquere. **Primo** quod spiritus ubi vult spirat / et vocem eius audis / et nescis unde veniat aut quid vadat / propterea non debet ei inspiratio sub

certis regulis aut terminis comprehendendi / si cut nec gratuita visitatio / que ideo gratuita dicitur / quod pure gratis datur / quibus ut plurimum non conferat nisi preparatis et facientibus quod in se est / quales sunt qui exemplo mulieris fortis considerant semitas domus sue. **Secundo** quod diuisiones gratiarum sunt / vni cuius dedit deus mensuram fidei / solitariis aliter / aliter scolasticis: et ita de reliquis. **Tercio** quod semel loquitur deus et idipsum non repetit. dedit itaque deus per scripturam suam sacram et per expositores suos: habere sufficientem intellectum in omnibus / iuxta vocationem vniuius cuiusque. **Alterum** vocatio solitariorum et monachorum ista est ut plus studeant affectui deuotionis quam intellectus eruditioni. nihilominus quia dedit deus mundum disputationi homini tanquam occupationes pessimam / saltim malicia pene: ne per otium deterius homines torpescerent / ne preterea pre fastidio deficerent: abominantes manna celicum condescendendum est humane fragilitati. per mittendum est idcirco religiosi aliquibus inquirere de doctrinis scolasticorum / que tractari solent circa libros sententiarum.

Porro si querat a me quis inter ceteros doctores / plus videat idoneus. **Respondeo** sine iudicio / quod dominus bona ventura / quam in docendo solidus est: et securus. per iustus et deuotus. **Preterea** recedit a curiositate quantum potest: non immiscens positiones extraneas: vel doctrinas seculares dialecticas aut philosophicas: tamen theologicis obumbratas more multorum. sed dum studet illuminationi intellectus / totum refert ad pietatem et religiositatem affectus. **Unde** factum est ut ab inuentionis scolasticorum quorum procheckboxolor maior est numerus / ipse minus extiterit frequentatus: cum tamen nulla sublimior: nulla diuiniore: nulla salubrior atque suauior / pro theologis sit doctrina. **Quarto** denique diligenter in senectute meam reuolutus ad studium ipsius. tanto facta est amplius confusa garrulitas mea. **Dixi** quibus mecum: sufficit hec doctrina. ut quid stulto labore consumeris. quid dictas. quid scribis. **Multiplicantur** potius et transcribantur opera doctoris istius. **De** quo vere dicitur illud christi de iohanne. **Erat** lucerna ardens et lucens. **Preterea** sicut apud grammaticos / donatus de partibus orationis / et apud logicos sumule petri bysanti traduntur ab initio nouis discipulis ad memoriam recedunt

et si non statim intelligat/sic apud theologicos discipulos/breuiiloquium Bonauenture quod incipit. flecto genua. videretur valde salubriter imponendum/iuncto itinerario suo mentis in deum. quod incipit. in principio primum principium. Itaque laus omnis inferior est his duobus opusculis/ quia vi agnoscere etiam sola credulitate non paruum est profectus. Denique sermo de sentimentis spiritualibus/in oratione/in deuotione receptus nullatenus intelligit si non exprimat. Et si non intelligit: non amat. si non amat non libenter audit: sed negligit et spernit: nisi quod ita fuerit instituitur quod firmiter et pie credat/ se preparans ut sapiat et non intelligat. neque sequatur fantasias proprii capitis/ et alieni. Sed doctores approbatos et eruditos in utraque theologia/ scolastica et mystica per duces amplectatur. Sunt industrie quedam notate super huiusmodi negotio theologie mystice/ quibus sepe maxima sit industria/ deserere qualibet industria/ et quod homo seculi habitans magisterio spulseti/ tota fide. tota spe. tota caritate. tota se demum deuotione committat. Sunt alique scripta et impulsio et deceptio: et de concordia theologie mystice cum scolastica/ et silia mixta/ que proficiunt ad examinationem doctrinarum. Sed hec interrim suffecerit ad summationem huius opusculi subnotasse.

Explicit de examinatione doctrinarum a Johanne cancellario parisiensi.

Epistola laudans mel

lisua et ignea domini Bonauenture doctrinarum a prefato Johanne cancellario parisiensi. Anno D. m. ccc. xxvi. lugdunum. nulla cuidam fratri minori.

Tonem veni mittere in terram dicebat christus. Et quod volo nisi ut ardeat. In dextra nepe dei est ignea lex/ cuius eloquium ignitum est vehemens/ cuius oculi sunt sic flamma ignis/ cuius pro iohannes dicitur est lucerna ardens et lucens instar helve. Et consideras ista nisi Eustochii dominus Bonauentura/ voluit esse doctor ardens/ sciens quoniam lucere parum est et sepe vanum/ sepe noxium/ quoniam scientia inflat et demonem facit. quod ei demonem interpretatur nisi sciens/ sed absque caritate. Sortitus est idcirco secundum laudem vite sue pie et doctri-

ne nomine ipse Bonauentura ut anthonomatice doctor seraphicus noverit. Docet et in speciali suo itinerario mentis in deum. Cuius opusculi imo opis imensi/ laus superior est ore mortaliu. Docet et suum breuiiloquium theologie/ processum proprie theologicum retinens/ et qui peruersum ad priorum/ quoniam a primo principio descendit ad alias veritates. Docet denique lectura sua gradior ignem suum cum lumine. Unum mirum imo miserum et miserabile videtur/ ne dicam? danabile/ quod pacto plate sunt doctrine quedam alie/ sub specie subtilitatis/ plus inquerentes/ qui cinifes egyptie/ que sabbatum mentis/ incendio terre gessem afferentes. Securus est doctor iste/ se testate/ doctrinam communem et solidam que parisi? vigeat maxime tempore suo. Unum et allegat ad confirmationem doctrine sue/ parisiensi. articulos quos per S. parisiensi. de concilio et assensu magistorum omnium dicit fuisse donatos et excoicatos. Uiuente tunc et consentiente fratre alexandro de halis/ cuius doctrina quante sit ubertatis dici satis nequit. De qua fertur ridisse sanctus Thome. duz inquereret ab eo/ quos esse optimus modus studendi theologiam. Respondit exercere se in vno doctore precipue. Dum ultra peteret/ quos esse talis doctor/ alexander inquit de halis. Testor ita me legisse primum de tractatu quedam de visione beate contra iohannem vigesimum secundum. Testantur scripta eiusdem sancti Thome. maxime secunda secunda/ que intimus sibi fecerat et familiaris/ illum quem laudabat doctor alexandrum. Et ecce pro chopudor doctorum istius duo/ halis et bonauentura/ videntur quod si sepulchri cum illis quorum non est memor amplius/ presertim in cordis amore. Ex tolluntur alij quidam/ quorum sint vtrinam nomina in libro vite/ non enim studiosis inuidemus. Sed multe aliquos ipsorum littere/ fecerunt sub nomine subtilitatis infanire/ cum sequacibus ipsorum. Nunquid non infania concedere quod duo contradictoria sunt simul vera pro eodem instanti tempore/ licet non nature/ quod preterea multe sunt veritates ab eterno/ et multa eterna que non sunt deus. Iste est vnus articulus inter primos ratos damnatus/ anno domini. D. cc. xl. Legatur secundus Bonauenture. dist. viij. circa finem/ vbi recitatur hec damnatio. Et ponitur alter articulus/ quod primum nunc/ et creatio passio/ non sunt creator vel creatura. Error. Repetita est eadem donatio eiusdem articuli de eternitate veritatum/ per dominum stephanum parisiensi. inter illos. cc. xix. articulos famosiores

Epistola laudās doctrinā

anno. **D.** cc. lxxvi. scz p duos annos post felices obit⁹ sancti thome z vere sc̄ti z gloriosi dñi Bonauēture/ q̄rū p̄ri⁹ obijt septima marcij/ alijs ydus iulij seq̄nte/ tpe p̄ci li general' lugduū. p gregoriū decimū celebrati. Dānata est nouissime p celeberrimū Constañ. p̄cilium inter errozes huss z hieronymi. positio ista de vniuersaliū re/ aliū z eternoꝝ positioe/ z maxie q̄ aliq̄ sit entitas realis eterna cōmūis deo z creatu re. qz tūc nulla creatura potuisset creari q̄ si de nihilo/ sed nec posset annihilari. Ita fuit tūc argutū me audiēte z a dicto hieronymo statim p̄cessum/ sed dānatus/ nuper ec̄ parisi⁹ r̄uocātū. Dānauerat p̄ri⁹ ipe idē stephan⁹ pauciores articulos/ vinctib⁹ ad huc p̄fatis doctorib⁹ scz anno dñi. **D.** cc. lxx. die mercurij post festuz b̄ti nicolai hie malis/ cui⁹ nūc crastino scribim⁹ hāc sc̄dulam. Causa h̄mōi dānatiōis faciēde fuit tūc introducta/ fuit z postmodū p̄tinuata. Quia sicut tradit **Aug⁹.** viij. de ciuitate/ nobis ad certam regulā loqui fas est/ liberis autē p̄bis loquūtur phi/ sed inde miserabili⁹ q̄ liberi⁹ errant. Sic **Aug⁹.** z ceteri doctores antiq̄ sic inter recentiores beatus **Bernardus** z mḡr cū reliq̄s p̄tinus obstiterūt errantib⁹. sicut **Petro** abelardi sicut **berēgario**/ sicut **Johi scoro** de theophanis/ sicut **gilberto porretano**/ q̄ **gilbertus** si minus errabat i materia de relationib⁹ diuinis/ q̄ plurimi posterioris t̄pis/ patebit euidentē illi q̄ subtilit⁹ z absq̄ p̄sonarū acceptioe voluerit z sciuerit iudicare z argumētū beati **Bernardi** a **petro** de carēstia recitatū/ ponderare. Dānata ē nup p̄ p̄decessores meos/ in sacra theologie facultate sub plurib⁹ articul/ doctrina quā nōnulli solā impune/ subtilē garriūt/ q̄ ignorātes vocē pp̄riā nōnulli/ veluti p̄ celo q̄cissime/ stabilire nitunt⁹/ cuz sit mera infania z vanitas falsa. Unus articul⁹ inter ceteros est/ q̄ aliq̄d sit deus realiter qd̄ nō sit formalit⁹ deus. **Error.** Ali⁹ q̄ in diuinis sint ponēde p̄rioritates z posterioritates alie q̄ originis. **Error.** Ali⁹ q̄ p̄sone diuine distinguant p̄ absoluta. **Error.** **Constat** autē q̄ nulla est maior distinctio realis nec ex natura rei/ in diuinis/ q̄ triū p̄sonaz. Nulla est igit⁹ distinctio i diuinis p̄ absoluta/ de q̄ nō est dubiū q̄ maior ē q̄ p̄ relatiua solū. Deniq̄ q̄ p̄t fidei/ pietate christian⁹ asserere/ q̄ essentia diuina sit ex

pte rei/ seu realiter distincta ab intellectu diuino z volūtate/ q̄si possit essentia diuina esse z nō esse vniuersalit⁹ p̄fecta/ nec intelligens nec volēs. Quāto salubri⁹ est asserere nec offendere pias aures/ etiā gentiliū phoz/ q̄ essentia diuina vnica z simplicissima/ supeminēt p̄riet oēs p̄fectionē/ quā dū q̄rit separari z scindi a suis p̄fectionib⁹/ ipsa remaneat monstrū quoddā informe/ chaosq̄ p̄sum. **Egregie** dudū mihi tūc adolescentulo/ dixit vnus in theologia doctor z famatissim⁹/ dū q̄siuerit/ inquit aliq̄s/ h̄ p̄scindat⁹ essentia diuina ab intellectu diuino/ qd̄ est illa essentia/ dic q̄ est deus/ z q̄ nō est deus. **Est** itaq̄ de⁹. qz nihil est i deo qd̄ nō sit de⁹. **Et** tūc est de⁹. qz de⁹ est su⁹ intellectus/ nec esse p̄t sine ip̄o. **Hoc** est sententia argumētū beati **Bern⁹.** cōtra **gilbertuz**. **Dic** tūc/ addebat ipe doctor q̄ intelligi p̄t essentia diuina/ nō intelligēdo intellectū suū/ sicut z de attribut⁹ diuinis. **Est** enī fm̄ **Aristotele** z ei⁹ cōmentatorē et experientia tanta vis intellect⁹ n̄ri/ q̄ cōiunctissima imo penit⁹ eadē p̄t p̄ distinctos cōceptus sepatim accipere. sed sepatio dicitur rōnis nō rei exterior⁹. **Sed** acclamant alij q̄ de entib⁹ rōnis nihil curāt/ vadam⁹ inquit ad res/ q̄si de reb⁹ possit sine terminis esse fm̄o/ quasi logica frustra sit tota. **Addūt** q̄ ficticiū sunt h̄mōi cōceptus si nō ita sit in re sicut significant/ q̄si res sp̄ ita sit/ sicut est sua cognitio in nob⁹/ imo in deo q̄ cognoscit materialia immaterialit⁹ fm̄ **Dyonisiū** z **Boeciū**. **Tradūt** nōnulli vnde mirandū videt⁹ q̄ p̄cept⁹ z entia rationis/ nō sunt vere res nec entia. ita q̄ ens nō dicit⁹ vniuoce de ip̄is z de reb⁹ ad extra cū tūc accidētia anie/ tam habit⁹ q̄ p̄tutes z opatiōes immanētes/ tā naturales q̄ supernaturales/ sint entia longe p̄fectiora: q̄ albedo vl' nigredo/ saltē q̄ relatiōes ser p̄dicamentoz. **Sed** p̄gredit⁹ hec sc̄dula lati⁹ q̄ p̄posituz fuerat ab initio: sup laude n̄ri eustochij bene fortunati z doctor⁹ seraphici/ cū de ploratiōe q̄ ita postpositus est: nō dicā absq̄ canonisatiōe. viderint h̄ summi pontifices: s; absq̄ scolasticoz frequētatiōe in vsu p̄tinuo studiositatis sue. **Sint** alij doctores/ q̄ dicant⁹ cherubici. h̄ verissimo noie seraphic⁹ sil' z cherubicus qz inflāmat affectū z erudit intellectū/ reducit z vnit ad dū p̄ amorē exercitantiū/ dū alij multi solum diuincant et dispergunt

R

intellectum/p p̄cisiones poritates et poste-
rioritates et signa et contingentia. cū tamē
vnum sit necessarium. Dum p̄terea suos
imitatores reddunt inflatos/sine caritatis
igne/ac p̄inde sup̄bos et indigestos q̄les di-
sp̄rgit dñs mēte cordis sui/iuxta canticus
Marie iuuēcularū tympanistriaꝝ p̄cellen-
tissime/in cuius cōceptionis sc̄tificate/per
p̄uentiōem p̄uilegiatam/vigilia/matutia/
volui nō p̄ satyram. sed p̄ elegiam poti⁹ ex/
hortatoriā tue caritati studiose cartulā hāc
scribere frater dilectissime in x̄po. in q̄ bene-
vale Et itinerarium qd̄ hēs cōicare pluri-
bus stude/simul et libzū tuū recipe/seruās
illud apli. Qd̄ bonū est tenere. ab om̄i spe-
cie mala abstinete vos zc.

Finit.

S Epistola eiusdē ad

patrē Osvaldum cartusien. S̄ra et par

Spūs est qui viuificat. et caro nō p̄dest
quicq̄. vñ et eple Pauli fortes dicebantur
qz solū sp̄m sapiebāt p̄ntia vero q̄ carnem
oñdebat reputabat infirma. Hinc habuit
ortū illud x̄pi/q̄ nemo p̄pha acceptus ē in
patria. Rursus aliud metricū/ D̄nuit p̄/
sentia famam. Certissime hic verū ē pater
domie xp̄iana caritate colende/desiderat
vestra caritas vt accipi a litteris eiusdē ca-
ritatis/videre faciē meam/et miscere collo-
quia sup̄ multis/oro q̄escite dedit deus ser-
mones dari posse spūs in ter̄p̄tes/ Precor
se nō immisceat carnis infirmitas/q̄ nihil
p̄sertim in me nisi scandala p̄fert/z q̄uis a
pud p̄fecte cōpositos et ornatos corpus eē
possit simulacrū quoddā lucidū et pulcrū
interior̄ boīs et spūs/fateor imp̄fectū meū
in hac p̄te/ cōsciū assidue et tonēs ex p̄te
fragilitatis. Porro sup̄ cōicatiōe q̄rūdam
opusculoz meoz postulata/suggerūnt mul-
ta mihi dicēda in vtrāq̄ p̄te q̄ coartās in p̄-
mis grās ago/z hēo beniuolētie v̄re confi-
dens ab ea sine fictione diligi/deinde p̄po-
no diligēs esse copias ministrare/v̄m fue-
rit cū reuerēdis patrīb et dñis fratribusq̄
meis. in x̄po carissimis/ad formā cōpletaz
mensuram qz redigere cū multiplicatione
put ip̄oz solitudi visū fuerit oportunū
Deniqz doctrinā theologicā p̄prie dicēdaz
et̄imij et seraphici doctoris dñi Bonauen-
cardinalis/offero me laboraturū qz habēa-
tur ad transcribendū si ita cū effectu po-
stulauerit sacer ordo vester/cuius orōibus

me cōmendo scriptū Lug. D. cccc. xxiiij.
in Aprili.

Finit.

Sequitur epistola z

eiusdem. quid et q̄liter studere deat nouus
theologie auditor et cōtra curiositatē studē-
tū ad studētes collegie Flauerre.

Stimulauit me pluries/tum co-
gitatio mea minus forte sobria
tum familiaris amicoꝝ suasio/
q̄tis ex auditis lectis et intellectis
quedā electioꝝa cōscribēdo ceteroz v̄l eru-
ditōi vel edificationi deseruire Acuet/in/
quūt ex hac re studiosum ociū tuū. Imita-
retur p̄decessoz industria cōsecraret nomē
tuū memorie posteroꝝ/deniqz fortassis n̄
pauci q̄ nihil interim lecturi erāt. in scripta
tua vel amore vel ex nouitate/vt fit/incidē-
tes p̄inde p̄ficerēt. At uero modestior alioꝝ
sum merapit cōsideratio. recogito illud sa-
piētis. qm̄ faciēdi plures libros nullus est
finis. Video itaqz tāta volūina ab egregijs
et sumi ingenij atqz sapie viris cōscripta ne-
glecta tñ a plim̄is. ita vt vir nudo noie co-
gnoscat. Video inqz et gemebūdn̄s dete-
stor/vel ignauitā vel arrogātiā nrām simul
qz cōsidero cuius momenti eēt q̄stulacū
qz scripta mea si p̄cellentiſsima sic calcātur
Vereor p̄terea me idipm̄ intrare vicij/qd̄
in alijs vehemēter inculpo. Et q̄le petes?
Sunt q̄ nescio q̄bus nugis ineptissimis
qz nouitatib/mēbranas et auditoꝝ p̄ser-
tim inceptoz mētes occupant Implēt eos
sterilibz v̄nā nō pestiferis doctrinaruz lo-
lijs et memorie ventrē nō cibus sed siliquis
onerant. Agrū in sup̄ cordis spinis inserūt
p̄ frugibz. Incidūt qz auditores vel lecto-
res in illud Sene. Necessaria nesciūt/ q̄a
sup̄uacua didicerūt. Vera heu nimis bec
esse recognoscet q̄squis p̄pius obſuare vo-
luerit. Osi tandem resipiscāt lectores t̄liuz
vel auditores Osi melioribz auspitijs p̄ i-
eptias hm̄oi vertant oculos ad salubriora
documenta. lugebūt affirmo sorte suā tpsqz
cōsumptū/q̄ tabulā aie sue q̄ vtilioribz inte-
rim pingenda erat/z vix adhuc sui exigui-
tate suspectura q̄busdā litteris in nullo p̄-
futuris opplerūt/nō dicēdū erat/ defor-
mauerūt. Sed dicāt eandē nob̄ q̄ et an-
tiqz scribēdi l̄niam esse relictam. D̄seruz
in sup̄ esse causant v̄ri sp̄ inuentis/z nunqz
inueniēdis. Hinc incidit in omnes illud

et si non statim intelligat/sic apud theologicos discipulos/breuioloquium Bonauenture quod incipit. flecto genua. videretur valde salubriter imponendum/iuncto itinerario suo mentis in deum. quod incipit. in principio primum principium. Itaque laus omnis inferior est his duobus opusculis/ quare vi agnoscere etiam sola credulitate non paruum est profectus. Denique sermo de sentimentis spiritualibus/in oratione/in deuotione receptus nullatenus intelligitur si non exprimat. Et si non intelligitur: non amat. si non amat non libenter audit: sed negligit et spernit: nisi quod ita fuerit instituitur quod firmiter et pie credat/ se preparans ut sapiat et non intelligat. neque sequatur fantasias proprii capitis/ et alieni. Sed doctores approbatos et eruditos in utraque theologia/ scolastica et mystica perducibus amplectatur. Sunt industrie quedam notate super huiusmodi negotio theologie mystice/ quibus sepe maxima sit industria/ deserere qualibet industria/ et quod homo seculi habitans magisterio spulseti/ tota fide. tota spe. tota caritate. tota se demum deuotione committat. Sunt alique scripta et impulsio et deceptio: et de concordia theologie mystice cum scolastica/ et filia nostra/ que proficiunt ad examinationem doctrinarum. Sed hec interrim suffecerit ad summationem huius opusculi subnotasse.

Explicit de examinatione doctrinarum a Johanne cancellario parisiensi.

Epistola laudans mel

lisua et ignea domini Bonauenture doctrinarum a prefato Johanne cancellario parisiensi. Anno D. m. ccc. xxvi. lugdunum. nulla cuidam fratri minori.

Tonem veni mittere in terram dicebat christus. Et quod volo nisi ut ardeat. In dextra nepe dei est ignea lex/ cuius eloquium ignitum est vehemens/ cuius oculi sunt sic flamma ignis/ cuius pro iohannes dictus est lucerna ardens et lucens instar helve. Et considerans ista non Eustochii dominus Bonauentura/ voluit esse doctor ardens/ sciens quoniam lucere parum est et sepe vanum/ sepe noxium/ quoniam scientia inflat et demonem facit. quod ei demonem interpretatur nisi sciens/ sed absque caritate. Sortitus est idcirco secundum laudem vite sue pie et doctri-

ne nomine ipse Bonauentura ut anthonomatice doctor seraphicus noverit. Docet et in speciali suum itinerarium mentis in deum. Cuius opusculi imo opis imensi/ laus superior est ore mortaliu. Docet et suum breuioloquium theologie/ processum proprie theologicum retinens/ et qui peruersum ad priorum/ quoniam a primo principio descendit ad alias veritates. Docet denique lectura sua gradior ignem suum cum lumine. Unum mirum imo miserum et miserabile videtur/ ne dicam? danabile/ quod pacto plate sunt doctrine quedam alie/ sub specie subtilitatis/ plus inquerentes/ qui cinifes egyptie/ que sabbatum mentis/ incendio terre gessem afferentes. Securus est doctor iste/ se testate/ doctrinam communem et solidam que parisi? vigeat maxime tempore suo. Unum et allegat ad confirmationem doctrine sue/ parisiensi. articulos quos per S. parisiensi. de concilio et assensu magistorum omnium dicit fuisse donatos et excoicatos. Uiuente tunc et consentiente fratre alexandro de halis/ cuius doctrina quante sit ubertatis dici satis nequit. De qua fertur ridisse sanctus Thomas. duz inquereret ab eis/ quos esse optimus modus studendi theologiam. Respondit exercere se in vno doctore precipue. Dum ultra peteret/ quos esse talis doctor/ alexander inquit de halis. Testor ita me legisse primum de tractatu quedam de visione beate contra iohannem vigesimum secundum. Testantur scripta eiusdem sancti Thomae. maxime secunda secunda/ que intimus sibi fecerat et familiaris/ illum quem laudabat doctor alexandrum. Et ecce pro chopudor doctorum istius duo/ halis et bonauentura/ videntur quod si sepulchri cum illis quorum non est memor amplius/ presertim in cordis amore. Ex tolluntur alij quidam/ quorum sint vrinam nomina in libro vite/ non enim studiosis inuidemus. Sed multe aliquos ipsorum littere/ fecerunt sub nomine subtilitatis infanire/ cum sequacibus ipsorum. Nunquid non infania concedere quod duo contradictoria sunt simul vera pro eodem instanti tempore/ licet non nature/ quod preterea multe sunt veritates ab eterno/ et multa eterna que non sunt deus. Iste est vnus articulus inter primos ratos damnatus/ anno domini. D. cc. xl. Legatur secundus Bonauenture. dist. viij. circa finem/ vbi recitatur hec damnatio. Et ponitur alter articulus/ quod primum nunc/ et creatio passio/ non sunt creator vel creatura. Error. Repetita est eadem donatio eiusdem articuli de eternitate veritatum/ per dominum stephanum parisiensi. inter illos. cc. xix. articulos famosiores